

Täysistunto

Maanantai 14.12.2015 klo 12.01—0.39

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vähittäiskaupan sekä parturi- ja kampaamoliikkeen aukioloajoista annetun lain kumoamisesta ja sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 88/2015 vp

Lakialoite LA 3/2015 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 15/2015 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

0.08 **Hanna Sarkkinen vas:** Arvoisa puhemies! Kuten olen jo lain aiemmassa käsittelyvaiheessa tuonut esille, lakia vähittäiskaupan ja kampaamoliikkeiden aukioloajoista pitää muuttaa, mutta sitä ei pidä kumota. Parturi-kampaajat on vapautettava aukiolosääntelyn piiristä. Aukioloaikasäännöksiä on vähittäiskaupan osalta selkeytettävä ja poikkeuslupa-sääntelyä on selkeytettävä ja kevennettävä. Vasemmistoliitto ei kuitenkaan näe, että vähittäiskaupan aukiolot täytyisi kokonaan vapauttaa.

Lisäksi täytyy kritisoida valmistelua, jossa ei ole otettu riittävästi huomioon työntekijöiden asemaa eikä tehty vaikutusarviointeja. Esitetyllä lainmuutoksella on laajoja yhteiskunnallisia vaikutuksia ja vaikutuksia erityisesti palvelualan henkilöstön elämään, kun yö- ja pyhätyö mahdollisesti lisääntyy. Lisäksi päivittäistavara-kaupan pienten yksiköiden kilpailuetu poistuu, minkä todennäköisenä seurauksena on kaupan keskittyminen. Kuluttajat ovat pääosin tyytyväisiä nykyaukioloaikoihin, eikä esitetyllä lainmuutoksella arvioida olevan positiivisia työpaikkavaikutuksia. Kielteisiä vaikutuksia on kuitenkin kaupan työntekijöille.

Vasemmistoliiton näkemyksen mukaan lakia pitää korjata, mutta sitä ei pidä kokonaan kumota. Siksi esitämmekin, että esitetty lakiesitykset hylätään.

0.10 **Kristiina Salonen sd:** Arvoisa puhemies! Kauppojen aukioloja koskevia ratkaisuja tulee tarkastella niin, että kuluttajien, alan henkilöstön ja yrittäjien tarpeet otetaan tasapainoisesti huomioon. Aukioloaikojen laajentaminen edelleen herättää huolta ennen kaikkea kaupan alan henkilöstön asemassa. Hallitus ei ole toiminut aloitteellisesti siinä, että rinnan lainmuutoksen valmistelun kanssa olisi käyty alan työmarkkinaosapuolten kesken tarpeellisia neuvotteluja lakimuutoksen vaikutuksista henkilöstön asemaan esimerkiksi palkkaukseen, työaikoihin sekä työturvallisuuteen ja työn ja perhe-elämän yhteensovittamiseen liit-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 81/2015 vp

tyvissä asioissa. Näin meneteltiin edellisen aukioloaikoja koskevan uudistuksen yhteydessä.

Kaupan ala on toimiala, jolla on jo nykyisellään korkeampi väkivallan uhan riski. Varkauksia, väkivaltaa ja uhkailua sekä toimipaikkaan tehtäviä vahinkoja esiintyy jo nyt. Alan asiantuntijoiden osalta on arvioitu, että kauppojen aukioloaikojen laajentuminen tulee lisäämään yö- ja yksintyöskentelyä, mikä puolestaan lisää työntekijän riskiä kokea väkivallan uhkaa. Vapaaehtoisuuteen pohjautuvat toimipaikkakohtaiset turvallisuussuunnitelmat eivät ole riittäviä takaamaan henkilökunnan työturvallisuutta. Yö- ja yksintyöskentelyn aiheuttamia riskejä on minimoitava työturvallisuuslakia kehittämällä tai edistämällä sitovien käytäntöjen sopimista alan työmarkkinajärjestöjen kesken.

Hallituksen esitys parturi- ja kampaamoliikkeiden aukioloaikojen vapauttamisesta on perusteltu. Niin ikään on tehtävä toimia poikkeuslupakäytäntöjen selkeyttämiseksi ja yksinkertaistamiseksi. On hyvä, että säännös kauppakeskuksissa työskentelevien pienyritysten oikeudesta yhteen vapaapäivään viikossa esitetään siirrettäväksi sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa annettuun lakiin.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on antanut lausunnon ja tuonut esiin kauppojen aukioloaikojen vapauttamiseen sisältyviä huolenaiheita, joista muun muassa päivähoitopalvelujen järjestäminen, julkinen liikenne, henkilöstön työturvallisuus ja myöskin esityksen sukupuolivaikutusten arvioinnin puute ovat sellaisia asioita, joita valiokunta on omassa lausunnossaan esiin tuonut. Näihin työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan lausuman näkemyksiin voi hyvin yhtyä.

Näistä seikoista johtuen talousvaliokunnan sosialidemokraattiset jäsenet ovat päätyneet tekemään lausumaehdotuksen, jonka sisältö on sellainen, että vaaditaan, että hallitus ryhtyy aktiivisiin toimiin, jotta lakimuutoksen vaikutukset henkilöstön asemaan ja työntekijöiden työehtoihin saadaan sovituksi alan työmarkkinaosapuolten kesken.

Näin ollen, arvoisa puhemies, esitän vastalauseen 2 mukaisen lausumaesityksen.

0.13 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Kannatan edustaja Sarkkisen tekemää hylkäysehdotusta. Tästä laista, jonka piti olla luonteeltaan kauppvoja vapauttava, tulikin erään ryhmän kohdalta pakkoaukiololaki. Tässä esityksessä ei nimittäin säädetä isojen liikkeiden oikeudesta olla kiinni kauppakeskuksissa. Esimerkiksi pukinetalo Halonen on ilmoittanut jo hyvissä ajoin, että he eivät tule pitämään liikkeitään kaikkina sunnuntaina auki. Nyt heidän oikeutensa pitää liike kiinni kumotaan tällä pakkoaukiololailla. Tämä on jälleen yksi erittäin huonosti valmisteltu esitys.

0.14 Ville Skinnari sd: Arvoisa puhemies! Kaupan ala on Suomessa poikkeuksellisen keskittynyt, ja kuten äsken kuulin, valmistelussa on ollut haasteita ja esityksessä on edellä kuvattuja ongelmia myös isojen toimijoiden osalta. Mutta kuten edustaja Salonen totesi, huolestumme koskee etenkin pienyritysten selviytymistä isojen toimijoiden paineessa: miten selviytyä kauppakeskuksessa yksinyrittäjänä. Pienet ovat kovilla, kun pyhätkin pitää tehdä työtä, usein yksin, muita vaihtoehtoja ei ole. Toinen huolestumme koskee kioskitoimintaa: miten pitää valtakunnallisesti valtakunnan kattava kioskitoiminta esillä. Näillä perusteilla kannatan edustaja Salosen tekemää esitystä.

0.15 Wille Rydman kok: Arvoisa rouva puhemies! Nimenomaisesti tämä laki helpottaa pienen yksityis- ja yksinyrittäjän elämää sen kautta, että kun aiemmat moninaiset poik-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 81/2015 vp

keuslupamenettelyt ovat johtaneet siihen, että yrittäjän aikaa kuluu pikemminkin byrokra-tiaan ja poikkeuslupien hakemiseen erinäköisten poikkeuksellisten aukioloaikojen suh-teen, niin sen sijaan yrittäjä pääseekin tekemää itse työtään sen mukaan, miten katsoo sit-ten olevan sopivaa. Minä pidän tätä eräänä hallituksen tärkeimmistä elinkeinopoliittisista uudistuksista. Tämä yhdessä paikallisen sopimisen lisäämisen kanssa nimenomaisesti oh-jaa siihen suuntaan, että yritykset pystyvät sopimaan tilanteestaan ja mitoittamaan tilan-teensa kulloisenkin tilanteen mukaan sen mukaan kuin perustelluksi katsovat.

Meillä on tietysti tässä salissa paljon kaikenlaista viisautta, mutta minä uskon, että vielä enemmän viisautta on ihan siellä kentällä, ja tämän vuoksi näen hyväksi sen, että emme enää ihan niin pakottavalla otteella täältä käsin määrää sitä, milloin yrittäjän tulee tai ei tule pitää liikettään avoinna tai kiinni.

0.17 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Vielä halusin tässä sanoa sen, että on nähtävä, mihin tämä laki on lopulta johtamassa. Se tulee pitkällä juoksulla johtamaan siihen, että meillä on valtavasti pienpalkkaisia ihmisiä, joiden työehtoja aletaan muutta-maan tämän lain mukaan sellaisiksi, että nämä lauantai-, sunnuntaikorvaukset tulevat muuttumaan ja meille syntyy jälleen yksi erittäin pienituloinen ammattiryhmä. Se on se, mihin tämä tulee pitkän päälle johtamaan.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.